

Diàleg

AVUI+
Des del 1976

CORPORACIÓ CATALANA
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
JOAN ODINA, conseller delegat
CARLES FLO, adjunt a la presidència
BERTA CASTELLET, directora de màrqueting
GONZALO CANEDO, director comercial
PATRÍCIA TARRIDA, cap de distribució
JOAN SERRA, director de producció
IVAN GRAU, cap financer
QUICO DOMINGO, cap de sistemes

**CONVERTIR EL CAS EXCEPCIONAL
EN SÍMPTOMA DEL MALESTAR**

Salvador Cardús
i Ros

Sociòleg i periodista
salvadorcardus.com

EN SÍNTESI

Estratègia
Montilla

A la disciplina per la por

Avui em proposo presentar una esmena a la totalitat als raonaments tan àmpliament propagats a través dels mitjans de comunicació en els quals se suposa que un cas aïllat de conflicte social extrem ha de representar, necessàriament, la punta de l'iceberg d'un problema de dimensions enormes i de conseqüències gravíssimes. La meua tesi és que aquesta lògica informativa porta a fer anàlisis equivocades, és d'una enorme irresponsabilitat, crea pors innecessàries i, amb consciència o sense, pretén disciplinar els individus, però no per la via de la raó crítica, sinó per la d'una emotivitat pobre.

EM REFEREIXO A AQUESTES INFORMACIONS de casos segons els quals, si un pare pega un mestre, ens trobaríem davant l'expressió extrema d'un fenomen amplíssim de manca de respecte dels pares envers els mestres. O bé, si un dia es produeix l'agressió d'un cap rapat a un magribí, automàticament es considerarà una advertència seriosa del racisme latent que ofega la nostra societat. No cal dir que si un home mata la seva dona, estarem davant la prova fefaent de fins a on porta, inevitablement, la violència de gènere implícita en la societat patriarcal en la qual vivim. I si la informació parla d'un jove que ha tallat el cap a son pare després de jugar mesos i mesos amb un videojoc inspirat en les arts marcial xineses, doncs la cosa és més clara que l'aigua: l'afició als videojocs és perjudicial per a la salut dels fills i, en casos com aquest –passeu-me l'humor negre–, per a la dels pares i tot.

I NO. AQUEST TIPUS DE RAONAMENT que atribueix causes generals a fets molt particulars, parteix de dos supòsits molt discutibles. En primer lloc, hi ha l'error de pensar que allò que acaba de la mateixa manera –per exemple, amb una agressió física– hagi d'haver estat provocat per una mateixa causa. Però no totes les morts de dones a mans dels seus marits han de tenir per força la mateixa causa, sinó que poden ser la conseqüència final de circumstàncies socials molt diverses. De la mateixa manera, l'agressió violenta d'un pare a un professor –que pot ser una conducta pròpia d'individus *asocials* que tant peguen un professor, com el fill, com el conductor que els ha barrat involuntàriament el pas– pot no tenir res a veure amb la d'un altre que actua per una actitud exageradament sobreprotectora cap al fill.

SEGONAMENT, HI HA L'ERROR DE SUPOSAR que els casos extrems han de ser sempre l'expressió última de malestres generals. Una agressió racista, suposant que ho sigui, no l'hauríem de convertir automàticament en l'índex d'un problema més general simplement perquè partim del prejudici que la nostra societat ho és, de racista. Igual que no podem atribuir a la influència dels videojocs que algú talli el coll del seu pare, perquè no sabem si ho hauria fet igualment en el cas que en lloc de jugar amb videojocs hagués estat mirant pel·lícules o llegint novel·les del mateix tema, o si de fet no necessitava cap motiu concret per cometre el crim.

ELS FETS EXCEPCIONALS, precisament pel fet de ser-ho, fan de mal atribuir a causes generals. Quan amb Joan Estruch vam fer la investigació sobre el suïcidi a Menorca, *Plegar de viure* (1981), ens

CRISTINA LOSANTOS

“L'entrada desfermada de la informació de sang i fetge en els mitjans seriosos es vol dissimular amb el recurs de connectar els casos amb problemes socials dels quals haurien de ser una manifestació particular”

vam adonar que la pregunta habitual “per què se suïcida, la gent?” no tenia resposta. I és que, en realitat, la gent habitualment no se suïcida. De manera que a l'únic a què es podia donar una resposta general era, precisament, al fet de per què no ho solem fer. Quan les variacions estadístiques sobre suïcidis es mesuren no pas sobre els pocs que ho han fet, sinó sobre el total dels que no ho fan, es fa palès que és impossible atribuir causes globals a increments o disminucions anuals de, posem, un 0,005 per cent més o menys.

EN ELS CASOS QUE HE POSAT D'EXEMPLE passa el mateix. Sense treure cap gravetat individual als casos particulars extrems, el més possible és que aquests

no tinguin gran cosa a veure amb els problemes generals que pretenem que il·lustrin. Els cinc casos d'agressió física de pares a mestres realment denunciats el 2005, probablement tenen ben poc a veure amb el problema relativament generalitzat de la desconsideració dels pares cap als mestres. I em sembla d'una alta evidència que no tots els casos de violència domèstica són, necessàriament, violència de gènere. Com és versemblant dir que, en els usos patològics dels videojocs, la causa de la malaltia no necessàriament és el videojoc sinó que sol trobar-se en altres fragilitats prèvies de la personalitat d'alguns usuaris.

EN DEFINITIVA, EM SEMBLA VERITABLEMENT abusiva la interpretació que se sol fer del cas excepcional per convertir-lo en símptoma del malestar general. Aquesta és una lògica de pensament que no deriva pas dels fets mateixos, sinó del tractament mediàtic que es fa de casos patològics excepcionals. En realitat, sembla que l'entrada desfermada de la informació de sang i fetge en els mitjans seriosos es vol dissimular amb el recurs de connectar els casos amb problemes socials dels quals haurien de ser una manifestació particular. El pitjor és que amb aquest tipus de connexions que converteixen l'excepció social en una anticipació d'horors socials per venir s'aconsegueix crear un clima de por generalitzada que sembla buscar la disciplina social per vies més emocionals que no pas racionals. I això sí que és perillós.

Marçal
Sintes

El discurs d'investidura d'ahir es pot ben prendre com un avanç del que serà l'estratègia Montilla. El qui està a punt de convertir-se en president de Catalunya va fer un remarcable elogi de Maragall i, menys ostentós, de Pujol, i va defugir qualsevol crítica al tripartit. Va dur a terme un aparatós exercici d'amnèsia sobre com i per què va acabar la legislatura i sobre el sacrifici de Maragall a mans del PSC. Tampoc no va esmentar la derrota del dia 1 de novembre. La dorsal del seu parlament va constituir-la una acumulació de bones intencions mai quantificades: “Impulsarem...”, “millorarem...”, “incrementarem...”, etcètera. Va quedar clar que el que busca és deixar enrere, superat, el debat identitari i, en canvi, treballar de valent en l'acció de govern. Es tracta d'arribar al 2010 amb molta feina feta. Feina el gruix de la qual ha de poder ser presentada amb el cognom *social*, cognom que, d'altra banda, amb una mica d'imaginació es pot posar a quasi tot. Sens dubte el millor del discurs –en què va sovintejar el terme *eficiència*– va ser l'autoretrat emotiu i fins irònic (“no competiré en oratòria”) que va regalar-nos a tall d'epíleg. Hi va detallar quins són els valors amb què s'identifica, a saber (resumeixo): pragmatisme, autoritat moral, esforç, compromís i confiança. De Montilla se n'ha d'esperar una estratègia sense arestes ni trencants per fora, externament arrodonida, encoixinada i fins amable, però amb una maquinària incansable treballant per dins. Amb Maragall tot passava a la plaça. Ara la plaça es morirà d'avorriment: tot passarà a porta tancada.

m.sintes@hotmail.com